

Verslag 3^e vergadering WUM werkgroep, oktober 2025

Datum: 14 oktober 2025, 13:00-15:30 uur, Locatie: Wageningen, WLR, Zodiac

Aanwezig: 5.1.2.e (notulist)

Agenda Leden: 5.1.2.e

1. Opening vergadering en bespreking Agenda (document WUM 2025 – 9)

- Voorstellen 5.1.2.e (SW): 5.1.2.a werkt sinds 2 jaar bij het CBS, hij neemt samen met 5.1.2.e de werkzaamheden van 5.1.2.a over. 5.1.2.a heeft een achtergrond in milieu- en natuuronderzoek en modellering.
- Laatste vergadering 5.1.2.e en 5.1.2.e we kijken kort terug op de werkzaamheden van 5.1.2.a en 5.1.2.e in de afgelopen decennia
- Notulen vergadering april definitief (reeds in bezit (mail 29-7-2025) worden niet meer besproken).

2. Notulen en actiepunten vorige vergadering (mei 2025) (document WUM 2025 –10) ter bespreking

- Actiepoint 010425-7: Vraag van 5.1.2.a over besluitvorming aanpassing lichaamssamenstelling bij leghennen. Welk proces is hier gevolgd? En worden nieuwe getallen ook gebruikt voor forfaits 5.1.2.e Nieuwe data (van Eck et al. 2024) sluiten op basis van expertkennis beter aan bij huidige situatie. Gebruik nieuwe data is gedocumenteerd in rapport. WUM en forfaitaire gehalten lopen (nog) niet parallel, maar dat is ook geen probleem.
→ **Nieuwe AP** 5.1.2.e A4 maken over aanpassing lichaamssamenstelling legpluimvee.
- Actiepoint 010425-10 (kijken naar beschikbare sector data over vleesvee). Er is nu geen reden over andere data dan landbouwtelling te gebruiken. Nieuwe vleesveecategorieën (WUM leeftijdsindeling) moeten eerst geaccepteerd worden bij LVVN (opnemen in meststoffenwet) en RVO moet dataverzameling aanpassen aan WUM categorieën. Er ligt een CDM advies voor in kaart brengen vleesveesector. Uitzondering zijn zoekkoeien, daar gebruiken we update uit KWIN.
→ **Nieuw AP** 5.1.2.e bij 5.1.2.a nagaan wat stand van zaken is rond indeling vleesvee bij LVVN.

3. Terugkijken naar proces en uitvoering vaststellen excretie over jaar 2024

- Wat ging er goed?
 - Data op tijd binnen.
- Wat kon er beter?
 - Betere afstemming WUM en forfaits is weer genoemd. Hoeft niet 100% parallel te lopen, wel goed om in de gaten te houden (aanpassen forfaits normaalgesproken binnen 3-5 jaar).
 - Melkveehouderij: we kunnen beter kijken naar voerverliezen (staat op agenda)

4. Voortuitkijken proces excretie over jaar 2025

Rundvee

- Beslissingen te nemen voor 2025
 - Stand van zaken VEM2022 implementatie: Er is nog veel onduidelijk, processen gaan traag. Veranderde VEM waarde van voeders en voederbehoefte is het meest belangrijk, met name voor jongvee. (Voor melkvee maakt 2022 niet zo veel veen uit).

Commented [5.1.2.e]: @ 5.1.2.e Check

- ii. Aanpassing berekening ruwvoeropname analoog aan BEX.
 - o Moet nog worden opgepakt. Vers gras als restpost is niet meer wenselijk.
 - o Voerverliezen moeten bekend zijn voor berekening BEX excretie onder start. Er is onderzoek gedaan door WLR naar voerverliezen (incl. strooisel). Strooisel wordt nu per diercategorie meegenomen in NEMA, maar dat is best onzekere schatting.
- iii. Discussie gebruik KLW data: Dataverzameling door CBS - lastig om precies te bepalen welke data gebruikt mogen worden. Bij graslandenquête kan veehouder vinkje zetten dat data uit KLW mogen worden gebruikt. Als geen vinkje, moet data door veehouderij zelf worden aangeleverd.

Commented [5.1.2.e]: Is hier al een rapport over verschenen?

Pluimvee

- Beslissingen te nemen voor 2025
- iv. Aandelen traag en regulier groeiende vleeskuikens, berekening gemiddeld aanwezig dier: gebruik van cijfers van Avined (opgezette dieren, excl. uitval). Traaggroeiende dieren zitten 2 weken langer, hebben meer voerverbruik per opgezet dier. Verhouding traag en regulier opgezet is 50/50, schatting op basis van verblijfsduur in stal en uitval.
Nieuw AP 5.1.2.e en 5.1.2.e A4 over aandeel traag en regulier vleeskuikens
- v. Witte en bruine leghennen gemiddeld aanwezig dier: Witte leghennen blijven 10-20 weken langer zitten dan bruine leghennen. Aandelen ook hier schatten op basis van verblijfsduur en uitval (beschrijving wordt opgenomen in A4 over vleeskuikens). We gebruiken nu data uit KWIN. **Nieuw AP** 5.1.2.e data opsturen die nu gebruikt worden voor berekening aandelen.
- vi. Lichaamssamenstelling vleeskuikens: Rapport in concept klaar, wacht op interne review. Daarna naar LNVN ter advisering. Conclusie onderzoek: traaggroeiend is ongeveer de norm voor P, bij regulier P onder de norm. Wat zijn de gehalten nu en waar zijn ze op gebaseerd. Mogelijk project volgend jaar. **Nieuw AP** 5.1.2.e financiering zoeken voor project.

Commented [5.1.2.e]: 5.1.2.e Check

Commented [5.1.2.e]: 5.1.2.e check

Varkens

- Beslissingen te nemen voor 2025
 - o Geen punten bij varkens

Algemeen/alle diersoorten

- Uitvoeren tijdreeks correctie?
 - i. Bij update vers grasopnamen en VEM 2020 moeten we tijdreekscorrectie doen. Er is een lijst met kleine dingen die mee worden genomen. (Bij gebruik data ons rapport, altijd de meest recente versie gebruiken, ivm tijdreekscorrecties).
 - ii. Mestvolume Staldieren, stand van zaken: Document in ontwikkeling, opsplitsing moet nog worden toegevoegd.

5. Stand van zaken WUM verbeteringsproject

- a. Huidige project (BO-43.20-101-005), zie document WUM 2025-11: Er zijn 5 nieuwe rapporten:
 - Sensitivity analysis of WUK for calculating mineral excretion (5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e)
 - Omschakeling van reguliere vleeskuikens naar Beter Leven 1-ster vleeskuikens (5.1.2.e 5.1.2.e)
 - Notitie WUM-uitgangspunten (5.1.2.e)

- Evaluation of CVB Table values for predicting total tract digestibility of dietary protein fed to dairy Holstein youngstock (5.1.2.e 5.1.2.e)
 - Nitrogen and phosphorus content in the body of growing pigs in the Netherlands (5.1.2.e 5.1.2.e)
- b. Gestart nieuw project (BO-43.20-101-037), document WUM 2025-12: '*Identificatie en onderbouwing onderzoeksonderwerpen ter verbetering van de berekening van excretie door landbouwhuisdieren ten behoeve van WUM, op basis van reductie in onzekerheid*'
- Waar aan werken?
 - Onzekerheden concreet maken: dus niet in % uitdrukken, maar in kg
 - Onzekerheden bij kleine diercategorieën bij elkaar optellen, samen kunnen ze wel belangrijk zijn.
 - Leren uit het buitenland: Verschillen in methodiek en dataverzameling. Grote verschillen bij datastromen, met name als het gaat om netto excretie ivm verschillen door gasvormige emissie. Rekenmethodiek aanpassen aan beschikbare data.
- c. Nieuw voorgesteld project 2025 (BO-43-206.01-041), ter vergadering
- d. Inventarisatie en bespreking nieuwe ideeën, helpen bij prioriteren
- Biologisch: Onderwerpen als ruwvoer en productie worden automatisch meegenomen. Onderscheid maken is voor WUM niet zo interessant.
 - N en P van vers gras. Op moment lastig te bepalen, variatie in vers gras is erg groot. Lab monsters meestal van vlak voor oogst, dat is anders dan vers gras van grazen.

6. Volgende vergadering

- 24 maart 2026, 13:00 – 15:30 uur

Referentie

Van Eck, L., Chen, H., Carvalhido, I., Enting, H., and R. Kwakkel. 2024. The influence of breed, dietary energy and lysine on laying persistency and body composition of laying hens. Poultry Science. 103: 1-18 <https://doi.org/10.1016/j.psj.2024.104124>

ACTIEPUNTENLIJST

Nr	Actiepunt	Wie	Stand van zaken
141025-5	Lichaamssamenstelling vleeskuikens, financiering voor onderzoek naar data die nu worden gebruikt	5.1.2.e	
141025-4	Data die nu gebruikt worden voor vaststellen aandeel bruin en witte leghennen	5.1.2.e	
141025-3	A4 over aandelen vraag en regulier bij vleeskuikens (hierin ook opgenomen: aandeel witte en bruine leghennen)	5.1.2.e en 5.1.2.e	
141025-2	bij CDM nagaan wat stand van zaken is rond indeling vleesvee bij LVVN.	5.1.2.e	
141025-1	A4 over aanpassingen lichaamssamenstelling legpluimvee (obv Van Eck et al, 2024).	5.1.2.e	
200525-1	Gebruik resultaten N en P gehaltes vleeskuikens voor emissieberekeningen over 2024 (afstemming met LVVN heeft al plaatsgevonden).	5.1.2.e ?	Cijfers nog onduidelijk, er moet

Commented [5.1.2.e]: 5.1.2.e Check

5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	To be determined
5.1.2.e	Wageningen Livestock Research